

Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

План

1. Події Кримської війни.
2. Реформи 60-х - 70-х років.
3. Малоросійство. Москвофільство.
4. Громадівський рух.
5. Історичні персоналії : Володимир Антонович, Михайло Драгоманов.
6. Польське повстання.
7. Валуєвський циркуляр. Емський указ.
8. Південно-західний відділ Російського географічного товариства.
9. Братство тарасівців.
10. Народовці.

Події Кримської війни (1853-1856)

Османська імперія - Росія.

Основні військові дії в Криму.

Російська імперія розгортає оборону Севастополя, яка тривала майже рік. Під час неї відзначилися Петро Кішка і Гнат Шевченко.

1856 р. підписано Паризький мирний договір. 1855 р. помирає Микола I. Новий цар - Олександр II (1855-1881).

Масовий селянський рух у Київській губернії, що був придушений до квітня 1855 р. (8 повітів із 12)

Повстання „у Таврію за волею”

Рух охопив
Полтавську і
Катеринославську
губернії.
Привід-
маніфест-чутка.

Причини реформ 60-х -70-х років

- 1)Поразка у Кримській війні.
- 2)Соціальна напруга
- 3)Подолання відставання у економіці і соціальному розвитку.

Селянська реформа 1861р.

1857-губернські комітети.

19 лютого 1861 р. Олександр II -маніфест про скасування кріпосного права-воля-20 млн. селян Російської імперії . Було створене офіційне положення , яке розписувало механізм виходу селян із кріпосного права.

Створено Державний Банк.

Також це положення передбачало тимчасово зобов'язаних селян майже ще 20 років.

1)Селяни звільнялись від особистої та судової залежності від поміщика .
Дозволялося займатися торгівлею . Одружуватись за бажанням.

2)Процес капіталізації с/г.

Товарно-грошові відносини.
Монополії.

Кількість населення в місті зростає.
Залізничний транспорт.

Капіталістичні відносини між буржуазією та найманими робітниками.
Розвивається торгівля.

Формується індустрія.

Земська, міського самоврядування, фінансова.

Земська 1864 р.-Земства опікувались економічними і культурними питаннями, будували лікарні ,дбали про освіту , с/г виробництво ,лісництво ,організація поштового зв'язку.

Міського самоврядування.

1870 р.-міські думи перетворювалися на органи міського самоврядування .Вирішували господарські справи.

Фінансова **1862 р.**

Запровадили міністерство фінансів ,гласність бюджету ,було створено державний банк.

Судова , освітня, військова .

Судова **1864 р. Найдемократичніша** . Судові засідання ставали відкритими . Суд-незалежний від втручання державної адміністрації. Вводився суд присяжних.

Освітня .

У **1864 р.** -обов'язкова початкова освіта.

Військова.

У **1874 р.** відмінено рекрутські набори.

Відбувається технічне переоснащення армії.

Наслідки реформ:

- занепад дворянства
- виникнення пролетаріату
- формується українська буржуазія
- з'являється інтелігенція.

Малоросійство.

Росія та Австрійська імперія прагнули сформувати імперську людину „росіянина чи австрійця”. Тиснули на конкретну особистість , на людей з інтелектом. Унаслідок імперського тиску з’явилися „покручі”: малорос , малополяк, малогрузин. **Малоросійство характеризується втратою історичної пам’яті та прийняттям імперських історичних міфів.**

Москвофільство.

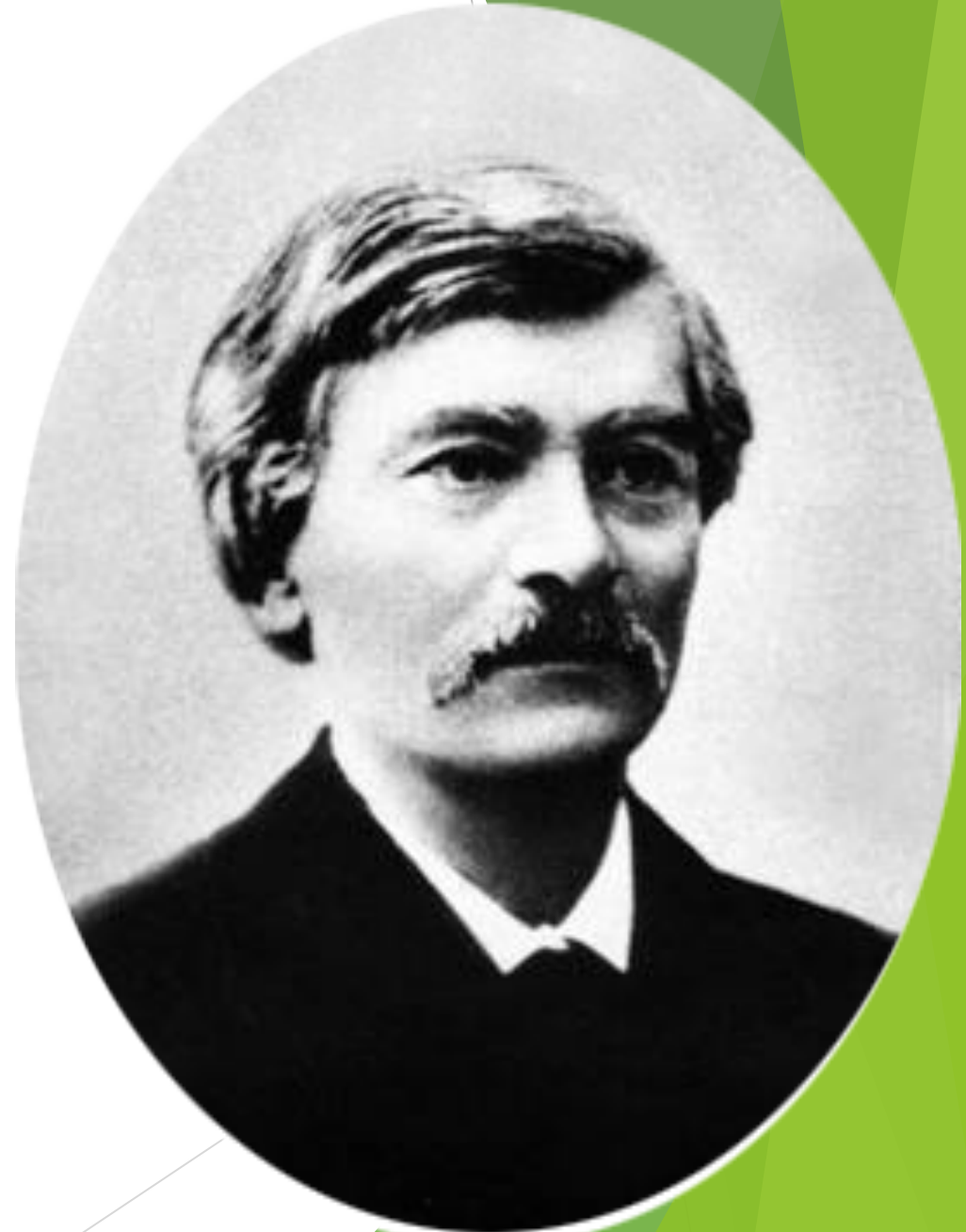
Виникло в Західній Україні. Головна **ідея**: етнічна однаковість росіян , українців і галицьких русинів. Заперечували існування українців як нації. Протягом усього ХІХ ст. москвофільство було спершу панівною , а потім громадсько-політичною течією в Галичині.

Початок громадівського руху.

Громада-напівлегальна організація культурницького суспільно-політичного спрямування молодшої національно-свідомої української інтелігенції. Виникають вони наприкінці 50 -на початку 60-х років ХІХ ст. 1-ша громада - **Петербург**. До складу громад входили колишні Кирило-Мефодіївці. Скориставшись послабленням цензури, громадівці почали видавати журнал „**Основа**” (1861-1862). Видавався за сприяння **В. Тарновського та Г. Галагана**. Редактори: **Білозерський і Куліш**.

Володимир Антонович 1834-1908

У 1855 р. -закінчив медичинський факультет Київського університету , історико-філологічний факультет 1860 р. 1878 р. очолює кафедру Російської історії в Київському університеті . Сформував Київську школу українських істориків . Серед них це: М. Грушевський , Орест Левицький. Засновник археологічної школи в Україні.

Польське повстання 1863-1864

Територія Польщі, Білорусі і частина України.
Січень 1863 р., Польща, тимчасовий національний уряд-демократичні реформи, ліквідація кріпацтва . Частина українців стала на бік польських повстанців . Найвідомішим прикладом є А. Потебня , який загинув за нашу і вашу волю. Повстання закінчилось поразкою.

Валуєвський циркуляр

20 липня 1863 р.

- Заборонив видання шкільної та релігійної літератури українською мовою .

- Закривалися недільні школи , було заслано декого з українських діячів.

Слова Валуєва: „ Малоросійської мови немає , не було і бути не може ”

Заснування і діяльність Пд-зх. відділу Російського географічного товариства.

Стара Київська громада. Початок 70-х років в Україні відродився громадівський рух- очолює **П. Житейський**. 1872 р.-І . Рудченко „Народные русские сказки”. 1873 р.- домоглися відкриття пд .-зх . Відділу Російського географічного товариства. 1876(активно) . **Мета: Легалізація справи громадівців . Входили: В. Антонович , М . Драгоманов , Лазаревський , Житецький , Рудченко, Лисенко.**

-Готували етнографічні , археологічні , статистичні, історичні, географічні , економічні матеріали ,які мали велику цінність.

-1874 р.-1875 р.- „Історичні пісні українського народу”-Антонович та Драгоманов.

-1874р.- археологічний з'їзд в Києві.

-Створили етнографічно-географічний музей.

-Готувались до видання твору Максимовича.

Емський указ

17 травня 1876 р.

- Забороняв українське друковане слово , театральні вистави , виконувати на сцені українські пісні.
- Ввезення з-за кордону книг українською мовою.
- Заборонено видання газети „Київський телеграф“

Емський указ було ліквідовано в 1905 р.

Михайло Драгоманов 1841-1895

Громадський діяч, історик, етнограф, один із лідерів громадівського руху. Був репресований у 1875 р. і змушений був виїхати до Женеви, де продовжив свою діяльність і почав видання першого українського суспільно-політичного часопису „Громада“ .1878-1882 р. з перервами.

Вважав, що Україна не здатна відродити національну державність і має створити у складі федеративної держави культурно - національну автономію.

Братство тарасівців

1891 або 1892 р. Байздренко , Базькевич,
Боровик , Грінченко, Вороний , Міхновський.

Створили „молоду громаду”, яка діяла в
найбільших містах Наддніпрянської України.

Мета: Створення самостійної соборної України.

Через рік братство розгромлене поліцією .

Народовці

Це молоді інтелігенти, які звертали свої погляди на Схід .

Часопис „Вечорниці “ , „Мета “ , „Нива” , „Русалка” , „Правда”

1864 р. у Львові заснований український театр.

„Руська бесіда” 1861р.